

Asia: VN/36703/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi metsälain ja luonnonsuojelulain 70 ja 82 § muuttamisesta

Pykäläkohtainen lausunto

Metsälain 10 c § Metsän hoitamisen ja käyttämisen rajoitukset linnuston huomioon ottamiseksi

Helsingin yliopiston Luonnontieteellinen keskusmuseo (jatkossa Luomus) kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta luonnonsuojelulain muuttamiseksi ja lausuu asiassa seuraavaa:

Ensimmäinen momentti: Momentin toteutus on epäselvä, sillä siitä ei ilmene miten linnuston arviointi tulisi tehdä. Valtaosalta hakkuukohteista ei ole tietoa, onko siellä näitä lajeja ja on liiallista velvoittaa lajikohtaisia selvityksiä. Parempi vaihtoehto olisi määrittää hakkuukohteen metsätyyppi ja näiden perusteella arvioida tutkimustiedon valossa millaiset lintutiheydet ja potentiaali uhanalaisten tai harvinaisten lajien esiintymiselle. Viron kolmiportaisuus metsäluokitusten lintutiheyksien mukaan voisi olla hyvä vaihtoehto toimenpide-ehdotuksille.

Mikäli 10 c § 1 momentin selvilläolovelvollisuus aiotaan määrätä metsänomistajalle tai hakkuuoikeuden haltijalle, tulee sitä täydentää Metsäkeskuksen velvollisuudella ilmoittaa kaikista tiedossa olevista lintulajien esiintymistä Tapion lajiturva-toimintamallin mukaisesti hyödyntäen Suomen Lajitietokeskuksessa olevaa avointa aineistoa. https://tapio.fi/wp-content/uploads/2021/08/Lajiturva_opas_2021.pdf.

Vaihtoehtoinen huomiointitapa on laatia pesimäaikaiselle hakkuulle korvaus, joka voisi pohjautua lintujen pesien rahalliseen arvoon luonnonsuojelulain mukaisesti. Esimerkiksi peipon pesän rahallinen arvo 34€ (<https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/2025/243#OT4>). Yhdellä hehtaarilla keskimääräistä suomalaista metsää pesii yleensä noin kaksi lintuparia yleisiä pesimälajeja, jolloin korvaus olisi todennäköisesti alle sata euroa per hehtaari. Tarkempi määrittely edellyttäisi pesimätiheyksien ja pesivien lajien perusteella tehtyä laskelmaa, joka voitaisiin tiivistää esimerkiksi kolmiportaiseksi metsäluokitusten perusteella.

Toinen momentti: Tässä tarkoituksena on rajoittaa hakkuita runsaslintuisissa metsätyypeissä, mutta esitetty rajoitus koskettaa vain pientä osaa runsaslintuisimmista metsätyypeistä.

Yleisesti lintujen pesimätiheydet ovat runsaimpia lehti- ja sekametsissä sekä rehevissä kuusikoissa (Lehikoinen ym. 2017 Linnut-vuosikirja 21: 54-67). Nämä kaikki tulisi saada kesäaikaisten hakkuurajoitusten piiriin. Sen sijaan esimerkiksi mäntymetsät ovat sekä laji- että lintuköyhiä ja niissä

pesimäaikaisten hakkuut aiheuttaisivat huomattavasti vähemmän pesätuhoja. Luomus katsoo, että hakkuukieltoa tulisi laajentaa koskemaan sekä sekapuustoisia että reheviä elinympäristöjä laajemminkin. Tässäkin Viron malli, jossa elinympäristöt on luokiteltu kolmeen eri lintutiheysluokkaan, voisi olla toimiva. Näillä luokilla voisi olla siten omat rajoituksensa. Tämä helpottaisi momentissa 1 mainittua päätöksentekoa.

Kolmas momentti: On positiivista, että niin lintujen kuin muun luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät rakennepiirteet, kuten isot haavat, kolopuut ja lahopuut jätetään maastoon pesimäaikaissa hakkuissa.

Luomus katsoo, että momentin vaikuttavuutta tulee laajentaa koskemaan kaikkia hakkuita, ei vain pesimäaikaista. Lisäksi tulee tarkentaa, että momentti koskee hakkuualoilla kaikkia kolopuita ja lahopuita.

Metsälain 14 § Metsänkäyttöilmoitus

Hallituksen esitys sisältää asetusvaltuutuksen, jonka mukaan ”Lisäksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan säätää lintujen pesintäaikaan liittyvästä hakkuun ajoittumisen ilmoittamisesta metsänkäyttöilmoituksessa.”

Luomus ehdottaa, että tämä tulisi säätää velvoittavassa muodossa eli se tulisi muuttaa muotoon, ”...asetuksella säädetään lintujen pesimäaikaan liittyvästä...”. Tällöin se olisi linjassa muiden 14 §:n asetuksenantovaltuutuksien kanssa.

Metsälain 18 § Metsärikos ja metsärikkomus

-

Luonnonsuojelulain 70 § Eläinlajien rauhoitus

-

Luonnonsuojelulain 82 § Yleispoikkeus eräistä rauhoitussäännöksistä

82§ ”Mainittu poikkeus koskee lintulajien osalta 70 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua häirintää. Edellytyksenä kuitenkin on, että häirinnästä ei aiheudu haittaa uhanalaisen ja harvalukuisen lintulajin lisääntymiselle tai muutoin merkittävää haittaa lintulajin kannan tyydyttävän tason ylläpitämiselle tai saattamiselle kyseiselle tasolle.”

Luomus ehdottaa, että LSL 82 §:ä ei muuteta. Ehdotetussa säännöksessä on epäselvää, miten lajin kanta ja tyydyttävä taso määritellään ja arvioinnin voi tehdä vain asiantuntija. Tässä on riski, että vaaditaan huomattavaa näyttöä, että häirinnällä on populaatiotason vaikutusta, jotta kynnys ylittyisi. Koska hakkuut ovat pienialaisia, yksittäisen hakkuun merkitys vain harvoin ylittää laajemman valtakunnallisen tai alueellisenkaan populaatiotason vaikutuksen. Vaikutuksia tulisi tarkastella valtakunnallisesti koko kesähakkuuhäirinnällä. Tämä on kuitenkin teknisesti hyvin haastavaa. Lisäksi häirinnän rajaaminen vain uhanalaisten ja harvalukuisten lintulajien lisääntymiselle on ongelmallista, koska metsähakkuukohteilla hyvin harvoin tehdään linnustoselvityksiä, jolloin näiden lajien esiintymiset hakkuukuviolla olisi tiedossa. Muutos heikentäisi lisäksi ei-uhanalaisten lajien suojaa häirinnältä.

Esityksen vaikutukset

Miten arvioitte esityksen vaikutuksia (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)?

-

Muita huomioita

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

s.45 Hakkuissa arvioitujen tuhoutuvien pesintöjen määrän vertailu koko Suomen lintupopulaatioihin on ontuvaa, koska hakkuita tehdään vain tietyntylaisissa metsäympäristöissä, joissa vain osa lintulajeista pesii. Tämän takia hakkuissa tuhoutuvien pesien määrä tulisi arvioida lajikohtaisesti ja verrata tätä lajikohtaisesti pesimäkantojen kokoihin. Tällöin päästään käsiksi mitkä lajit ovat kaikkein alttiimpia kesäaikaisten hakkuiden vaikutuksille. Tämä ei ole mitenkään mahdoton tehtävä ja antaisi listan lajeista, joiden huomiointi olisi olennaista kesähakkuissa. Tällaiset lajit eivät välttämättä ole uhanalaisia lajeja. On huomattavaa, että vaikutusten arviointi on voimakkaasti painottunut taloudellisiin asioihin ja ekologisten vaikutusten arviointi, kuten tämä hakkuissa tuhoutuneiden pesien osuuden tarkastelu lajikohtaisesti, on jäänyt selkeästi vähemmälle huomiolle.

Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet Aleksi Lehikoinen ja Jari Valkama.

Paula Kankaanpää

Johtaja

Luonnontieteellinen keskusmuseo

Lehikoinen, A., Sirkiä, P. M. & Tirri, I.-S. 2017: Yleisten metsälintujen runsaus suhteessa elinympäristöjen piirteisiin. — Linnut -vuosikirja 2016: 54–67.

https://lintulehti.birdlife.fi:8443/pdf/artikkelit/1946/tiedosto/Linnut_VK2016_054-067_Metsalinnut_artikkelit_1946.pdf#view=FitH

Allekirjoitettu sähköisesti Helsingin yliopiston asianhallintajärjestelmässä.

Nummi Katariina
Luonnontieteellinen keskusmuseo Luomus